

Lieta C-237/21

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2021. gada 13. aprīlis

Iesniedzējtiesa:

Oberlandesgericht München (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 9. aprīlis

Pieprasītā persona:

S.M.

Lūguma iesniedzēja:

Generalstaatsanwaltschaft München

Oberlandesgericht München [Federālās zemes Augstākā tiesa Minhenē]

[..]

C-237/21-1

[..]

Izdošanas lietā

S. M. (dzimis M.),

[..]

par pasīvo korupciju

Oberlandesgericht München – Pirmā krimināllietu palāta – [..] 2021. gada 9. aprīlī
pieņēma šādu

lēmumu:

1. atbilstoši Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk tekstā – “LESD”) 267. pantam uzdot Tiesai šādu jautājumu prejudiciālā nolēmuma sniegšanai:

Vai atbilstoši principiem, kas izriet no Tiesas 2018. gada 13. novembra sprieduma lietā C-247/17 *Raugevicius* (ECLI:EU:C:2018:898) saistībā ar LESD 18. un 21. panta piemērošanu, uz 1957. gada 13. decembra Eiropas Konvencijas par izdošanu balstīts trešās valsts lūgums izdot Savienības pilsoni soda izpildes nolūkā ir jānoraida arī tad, ja dalībvalstij, kurai tiek lūgta izdošana, saskaņā ar šo konvenciju atbilstoši starptautiskajiem nolīgumiem ir pienākums izdot Savienības pilsoni, jo tā jēdzienu “pilsonis” atbilstoši konvencijas 6. panta 1. punkta b) apakšpunktam ir definējusi tādējādi, ka tajā ietilpst tikai tās pilsoņi un nevis arī citi Savienības pilsoņi?

2. Izdošanas procedūra līdz Tiesas lēmuma pieņemšanai par prejudiciālo jautājumu tiek apturēta. **[oriģ. 2. lpp.]**

Pamatojums

I.

2020. gada 5. novembrī Bosnijas un Hercegovinas iestādes lūdza Vācijas Federatīvo Republiku izdot pieprasīto personu Bosanskas Krupas rajona tiesas 2017. gada 24. marta spriedumā (Lieta Nr. 18 0 K 031029 16 K) par pasīvo korupciju piespriedtā brīvības atņemšanas soda uz sešiem mēnešiem izpildei.

Pieprasītā persona ir Serbijas, Bosnijas un Hercegovinas, kā arī Horvātijas pilsonis un dzīvo ar savu sievu kopš 2017. gada vidus Vācijā. Kopš 2020. gada 22. maija viņš šajā valstī strādā kā reģionālais kurjers autovadītājs. Pieprasītā persona, uz laiku atrodoties arī izsūtīšanas apcietinājumā, šobrīd atrodas brīvībā.

Horvātijas iestādes par Bosnijas un Hercegovinas lūgumu tika informētas tikai piesardzības dēļ. Uz minēto nebija nekādas reakcijas.

Generalstaatsanwaltschaft München [Minhenes Ģenerālprokuratūra], atsaukdamās uz Tiesas spriedumu *Raugevicius*, lūdza pieprasītās personas izdošanu atzīt par nelikumīgu.

II.

- 1.

Ģenerālprokuratūras lūgums atbilstoši Vācijas *Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen* [Likuma par starptautisko savstarpējo tiesisko palīdzību krimināllietās] (turpmāk tekstā – “*IRG*”) 29. panta 1. punktam palātas ieskatā ir pieņemams [*omissis*: sīkāks izklāsts] **[oriģ. 3. lpp.]**

- 2.

Lūguma pamatotība ir atkarīga no lēmuma rezolutīvajā daļā formulētā jautājuma par to, vai [LESD] 18. un 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši tiem Savienības pilsoni nedrīkst izdot arī tad, ja valstij, kurai tiek lūgta izdošana, atbilstoši starptautiskiem līgumiem ir pienākums viņu izdot.

Uz šo jautājumu Tiesa 2018. gada 13. novembra spriedumā lietā C-247/17 *Raugevicius* (ECLI:EU:C:2018:898) neatbildēja, jo – kā sīkāk tiek izklāstīts II.2.b) punktā – Somijas Republikai atbilstoši starptautiskajiem līgumiem bija tiesības neizdot Lietuvas pilsoni Krievijas Federācijai, turpretim Vācijas Federatīvajai Republikai šajā lietā atbilstoši starptautiskajiem līgumiem ir pienākums Bosnijai un Hercegovinai izdot Horvātijas pilsoni.

Sīkāks izklāsts.

a)

Vācijas Federatīvajai Republikai atbilstoši 1957. gada 13. decembra Eiropas Konvencijas par izdošanu (turpmāk tekstā – “Eiropas Konvencijas par izdošanu”) 1. pantam ir pienākums atbilstoši starptautiskajiem līgumiem izdot Bosnijai un Hercegovinai pieprasīto personu Bosniskas Krupas rajona tiesas piespriedē brīvības atņemšanas soda izpildei.

aa)

Pieprasītās personas izdošana notiek saskaņā ar 1957. gada 13. decembra Eiropas Konvenciju par izdošanu, kuru Vācijas Federatīvā Republika ir ratificējusi 1976. gada 2. decembrī un Bosnija un Hercegovina – 2005. gada 25. aprīlī.

Atbilstoši Eiropas Konvencijas par izdošanu 1. pantam līgumslēdzējas puses apņemas nodot cita citai visas personas, attiecībā uz kurām pieprasītājas puses kompetentās varas iestādes vēlas izpildīt sodu, ciktāl ir izpildīti attiecīgie konvencijas noteikumi un nevienā citā konvencijas tiesību normā nav paredzēts izņēmums ([*omissis*: doktrīna]; skat. arī *BVerfG* [*Bundesverfassungsgericht* Federālās konstitucionālās tiesas] 1987. gada 31. marta lēmumu – 2 *BvM* 2/86, *juris*, 34. punkts, un 1969. gada 23. maija Vīnes konvencijas par starptautisko līgumu tiesībām 26. un 27. pantu).

bb)

Šajā lietā konvencijā izvirzītie izdošanas pienākuma priekšnoteikumi ir izpildīti. **[oriģ. 4. lpp.]**

Runa ir par noziedzīgu nodarījumu, saistībā ar kuru var notikt izdošana Eiropas Konvencijas par izdošanu 2. panta 1. punkta pirmā teikuma izpratnē. Bosniskas Krupas rajona tiesas konstatētā rīcība arī saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem atbilstoši Vācijas *Strafgesetzbuch* [Kriminālkodeksa] 332. panta 1. punkta pirmajam teikumam būtu sodāma maksimāli ar brīvības atņemšanu uz pieciem

gadiem. Piespriestā soda apmērs ir lielāks par četriem mēnešiem; Eiropas Konvencijas par izdošanu 2. panta 1. punkta otrais teikums.

Izdošanas šķēršļi saskaņā ar Eiropas Konvencijas par izdošanu 3.–11. pantu nav konstatējami. Bosnija un Hercegovina iesniedza visus atbilstoši Eiropas Konvencijas par izdošanu 12. pantam nepieciešamos konvencijā minētos izdošanas dokumentus.

Ar pieprasītās personas izdošanu un tai pamatā esošajiem tiesību aktiem tiktu nodrošināti saskaņā ar *GG [Grundgesetz, Pamatlikuma]* 25. pantu Vācijas Federatīvajā Republikā saistošie starptautisko tiesību minimālie standarti un netiktu pārkāpti konstitucionālie principi, no kuriem nevar pieļaut atkāpes, vai, attiecīgi, tiktu ievērots pamattiesību aizsardzības līmenis, no kura nevar pieļaut atkāpes (šajā ziņā skat. *BVerfG* 2018. gada 26. februāra lēmumu – 2 *BvR* 107/18, *juris*; 1982. gada 26. janvāra lēmums par pagaidu noregulējumu – 2 *BvR* 856/81).

b)

Tomēr ir šaubas par to, vai atbilstoši LESD 18. un 21. pantam pieprasīto personu, Horvātijas pilsonis, nedrīkst izdot Bosnijai un Hercegovinai, lai gan starptautiskajos nolīgumos ir paredzēts izdošanas pienākums, jo Vācijas Federatīvā Republika Vācijas pilsoni atbilstoši Eiropas Konvencijas par izdošanu 6. panta 1. punkta a) apakšpunktam neizdotu.

(1)

Sākotnēji šķiet, ka uz šo jautājumu ir ticis atbildēts Tiesas spriedumā lietā C-247/17 *Raugevicius* (ECLI:EU:C:2018:898). Tā uz Somijas Augstākās tiesas prejudiciālo jautājumu atbildēja šādi:

“Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka LESD 18. un 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja trešā valsts ir iesniegusi lūgumu izdot Savienības pilsoni, kurš ir īstenojis savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, nevis lai veiktu kriminālvajāšanu, bet gan lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, lūguma saņēmējai dalībvalstij, atbilstoši kuras valsts tiesībām ir aizliegts izdot tās pilsonus soda izpildei ārpus Savienības un ir paredzēta iespēja, ka šāds ārvalstīs piemērots sods var tikt izciests tās teritorijā, attiecībā pret šo Savienības pilsoni, ja viņš pastāvīgi dzīvo tās teritorijā, izdošanas jomā ir jānodrošina tāda pati attieksme kā pret tās pašas pilsoņiem.”

Taču, analizējot sīkāk, atklājas, ka Somijas Republika drīkstēja atteikties izdot tajā dzīvojošo Savienības pilsoni, nerīkojoties pretēji attiecībās ar Krievijas Federāciju spēkā esošam starptautiskajos līgumos noteiktam pienākumam. Tas tāpēc, ka Somijas Republika savā 1971. gada 12. maija paziņojumā par pievienošanas termins “pilsonis” atbilstoši Eiropas Konvencijas par izdošanu 6. panta 1. punkta b) apakšpunktam ir definējusi tādējādi, ka tas “nozīmē Somijas, Dānijas, Islandes,

Norvēģijas un Zviedrijas pilsoņus, kā arī ārvalstniekus, kuru domicils ir šajās valstīs.” [oriģ. 5. lpp.]

Līdzīga situācija no starptautisko tiesību viedokļa bija arī Tiesas spriedumu lietās C-182/15 *Petruhhin* (EU:C:2016:630), C-191/16 *Pisciotti* (ECLI:EU:C:2018:222) un C-398/19 *BY* (ECLI:EU:C:2020:1032) pamatā, kurās runa bija par izdošanu kriminālvajāšanas nolūkā. Tajās gan atbilstoši 1993. gada 3. februāra Līguma starp Latvijas Republiku un Krievijas Federāciju par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilajās, ģimenes un krimināllietās 65. pantam, gan 2003. gada 25. jūnija Nolīguma par izdošanu starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm (OV 2003, L 181, 27. lpp.) 10. pantam un Eiropas Konvencijas par izdošanu 17. pantam valsts, kurai tika lūgta izdošana, varēja izlemt, kurai no vairākām valstīm, kuras lūdza izdošanu, izdot pieprasīto personu. Tāpēc izdošana pieprasītā Savienības pilsoņa izcelsmes valstij visās lietās, kurās Tiesa pieņēma lēmumu, būtu bijusi iespējama, Savienības valstīm, kurām tika lūgta izdošana, šādi nerīkojoties pretēji starptautisko līgumu saistībām, kas tām ir attiecībā pret attiecīgajām trešām valstīm.

(2)

Šajā lietā situācija no starptautisko tiesību viedokļa ir atšķirīga.

Vācijas Federatīvā Republika, deponējot ratifikācijas instrumentu 1976. gada 3. oktobrī, ir iesniegusi šādu paziņojumu par Eiropas Konvencijas par izdošanu 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu:

“Vācijas pilsoņu izdošana no Vācijas Federatīvās Republikas uz ārvalstīm saskaņā ar Vācijas Federatīvās Republikas Pamatlikuma 16. panta 2. punkta pirmo teikumu nav pieļaujama, un tāpēc katrā ziņā ir jānoraida. Jēdziens “pilsonis” Eiropas Konvencijas par izdošanu 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē aptver visus Vācijas pilsoņus Vācijas Federatīvās Republikas Pamatlikuma 116. panta 1. punkta izpratnē.”

Vācijas Federatīvās Republikas Pamatlikuma (turpmāk tekstā – “GG”) 16. panta 2. punkta pirmais teikums un 116. panta 1. punkts ir formulēti šādi:

GG 16. panta 2. punkta pirmais teikums

Nevienu Vācijas pilsoni nevar izdot citai valstij.

GG 116. panta 1. punkts

Ja vien likumā nav paredzēts citādi, Vācijas pilsonis šī Pamatlikuma izpratnē, ir persona, kurai ir Vācijas pilsonība vai kura ir tikusi uzņemta Vācijas Reihā teritorijā, kāda tā bija pēc 1937. gada 31. decembra, kā Vācijas tautai piederīgs bēglis vai pārvietota persona vai kā to laulātais vai pēctecis.

Atšķirīgs likuma tiesiskais regulējums saistībā ar personu izraidīšanu soda izpildes nolūkā nav konstatējams. Šajā ziņā piemērojamais IRG 2. panta 1. un 3. punkts ir formulēts šādi:

- (1) *Ārvalstnieku, pret kuru ārvalstī noziedzīga nodarījuma dēļ, par kuru tajā draud sods, ir uzsākta kriminālvajāšana vai kurš par to tur ir ticis notiesāts, var izdot šai valstij pēc kompetentās iestādes lūguma [oriģ. 6. lpp.] kriminālvajāšanas vai soda izpildes nolūkā saistībā ar sodu vai citu sankciju, kas ir tikusi piemērota par noziedzīgo nodarījumu.*
- (2) [..]
- (3) *Ārvalstnieki šī likuma izpratnē ir personas, kas nav Vācijas pilsoņi Pamatlikuma 116. panta 1. punkta izpratnē.*

Bosnija un Hercegovina nav paziņojusi par atkāpēm vai iesniegusi paziņojumus saistībā ar Eiropas Konvenciju par izdošanu.

(3)

Tāpēc ir šaubas par to, vai Tiesas judikatūra par LESD 18. un 21. pantu, kāda tā ir atspoguļota lietā *Raugevicius*, ir piemērojama arī šajā lietā.

(a)

Tiesa savā judikatūrā pieņem, ka nevienlīdzīgā attieksme, kas izpaužas tādējādi, ka Savienības pilsonis, kuram ir citas, nevis tās dalībvalsts pilsonība, kurai tiek lūgta izdošana, pretēji dalībvalsts, kurai tiek lūgta izdošana, pilsonim var tikt izdots, rada no LESD 21. panta izrietošo tiesību ierobežojumu (Tiesas spriedumi, 2018. gada 13. novembris, C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898), 30. punkts, 2020. gada 17. decembris, C-398/19 (ECLI:EU:C:2020:1032), 40. punkts, 2018. gada 10. aprīlis, C-191/16 (EU:C:2018:222), 45. punkts, 2016. gada 6. septembris, C-182/15 (EU:C:2016:630), 33. punkts).

Taču šāds ierobežojums varot tikt attaisnots tad, ja tas ir pamatots ar objektīviem apsvērumiem un ir samērīgs ar valsts tiesībās noteikto leģitīmo mērķi (Tiesas spriedumi, 2018. gada 13. novembris, C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898), 31. punkts, 2020. gada 17. decembris, C-398/19 (ECLI:EU:C:2020:1032), 41. punkts, 2018. gada 10. aprīlis, C-191/16 (EU:C:2018:222), 46. punkts, 2016. gada 6. septembris, C-182/15 (EU:C:2016:630), 34. punkts).

Tiesa ir atzinusi, ka mērķis novērst personu, kas izdarījušas noziedzīgu nodarījumu, nesodāmības risku ir uzskatāms par leģitīmu mērķi un ar to principā var tikt attaisnots tāds ierobežojošs pasākums kā izraidīšana (Tiesas spriedumi, 2018. gada 13. novembris, C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898), 32. un 33. punkts, 2020. gada 17. decembris, C-398/19 (ECLI:EU:C:2020:1032), 42. punkts, 2018. gada 10. aprīlis, C-191/16 (EU:C:2018:222), 47. punkts, 2016. gada 6. septembris, C-182/15 (EU:C:2016:630), 37. punkts).

Tomēr pasākumu varot attaisnot ar objektīviem apsvērumiem tikai tad, ja tas ir nepieciešams, lai aizsargātu intereses, ko ar to paredzēts nodrošināt, un vienīgi tad, ja šos mērķus nevar sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem (Tiesas spriedumi, 2018. gada 13. novembris, C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898), 32. punkts, [oriģ. 7. lpp.] 2020. gada 17. decembris, C-398/19 (ECLI:EU:C:2020:1032), 42. punkts, 2018. gada 10. aprīlis, C-191/16 (EU:C:2018:222), 48. punkts, 2016. gada 6. septembris, C-182/15 (EU:C:2016:630), 38. un 41. punkts).

(b)

Jautājums, vai mazāk ierobežojoši pasākumi šajā izpratnē aptver arī pasākumus, ar kuriem dalībvalsts nepildītu savas starptautiskajās tiesībās paredzētās saistības, minētajos Tiesas spriedumos netika analizēts, jo attiecīgās dalībvalstis izdošanu trešai valstij varēja noraidīt no starptautisko tiesību viedokļa likumīgā veidā. (Tāpēc) Tiesa šajā jautājumā viedokli nepauca.

Taču lietā *Raugevicius* kompetentais ģenerālvokāts savos secinājumos galvenokārt balstījās uz to, ka “izmantojot šīs pašas konvencijas 6. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto iespēju, Somijas Republika ir izvēlējusies terminu “pilsonis” minētās konvencijas izpratnē paziņojumā definēt kā tādu, kas nozīmē “Somijas, Dānijas, Islandes, Norvēģijas un Zviedrijas pilsoņus, kā arī šajās valstīs dzīvojošos ārzemniekus” (ģenerālvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] 2018. gada 25. jūlija secinājumi (ECLI:EU:C:2018:616), 85. punkts). Turpinājumā viņš ir izklāstījis (86. punkts): “Šajā gadījumā minētā vēlme nodrošināt vienlīdzīgu aizsardzību pret izdošanu, ko Somijas Republika ir paudusi šajā paziņojumā, tāda Savienības pilsoņa kā *D. Raugevicius* gadījumā nevar palikt “tukša skaņa”. Atbilstoši LESD 18. un 21. pantam Somijas Republikai tā ir pilnībā jāizpilda.”

Ņemot vērā minēto un visus faktiskos un juridiskos apstākļus, rodas šaubas par to, ka Tiesas lietā *Raugevicius* izvirzītie principi ir jāpiemēro arī šajā lietā un LESD 18. un 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka pieprasītās personas izdošana Bosnijai un Hercegovinai – neņemot vērā starptautiskajās tiesībās paredzēto pienākumu atbilstoši Eiropas Konvencijai par izdošanu 1. pantam, kuram tā ir pretrunā – būtu jāatzīst par nepieļaujamu.

(4)

Arī ja palātas ieskatā minētajam nav nozīmes lēmuma pieņemšanā par prejudiciālo jautājumu, ņemot vērā Tiesas argumentus sprieduma *Raugevicius* 42. punktā saistībā ar pilnvērtīgu valsts tiesību aktu izklāstu, tiek norādīts, ka Bosniskas Krupas rajona tiesas piespriedē brīvības atņemšanas soda izpilde Vācijas Federatīvajā Republikā principā būtu iespējama. Tā kā pieprasītā persona jau uzturas Vācijas Federatīvajā Republikā, 1983. gada 21. marta Konvencija par notiesāto personu nodošanu soda izciešanai (turpmāk tekstā – “Konvencija par nodošanu”), kuru ir ratificējusi gan Vācijas Federatīvā Republika, gan Bosnija un Hercegovina, nav piemērojama [*omissis*: likumu materiāli, doktrīna un

judikatūra]. Tāpēc Bosnijas un Hercegovinas sprieduma izpilde notiek atbilstoši *IRG* 48. un nākamiem pantiem, un pretēji Konvencijas par nodošanu 3. panta 1. punkta a) apakšpunktam tajā kā priekšnoteikums nav izvirzīta nedz Vācijas pilsonība, nedz pieprasītās personas piekrišana [*omissis*: likumu materiāli]. **[orig. 8. lpp.]**

Taču atbilstoši *IRG* 57. panta 1. punkta pirmajam teikumam izpilde var notikt tikai tad, ja un ciktāl tam piekrīt valsts, kurā spriedums ir ticis pasludināts [*omissis*: doktrīna]. Tas – katrā ziņā šobrīd – tā nav, jo Bosnijas un Hercegovinas iestādes ir lūgušas pieprasītās personas izdošanu, nevis soda izpildes pārņemšanu.

[..]

DARBBA VERSIJA